

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De his q [...] vale[n]t ad detestationem vsura[rum]. Ser. CXVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

De 23ura

Duplicē mōe. q̄ duplex p̄ eē satisfactio erga p̄dictōnī
satisfactō dñōz colonoz ap̄t mutuū exhibitiū a colonis.
Pria sit ex iusticia. Secunda tō ex nequicia. Pria q̄
dē ex iusticia. Nā lī sic mutuātib⁹ dñis exhibet
ant opas sua coloni. ille tamē n̄ sit ei ad lucp̄
cū eas iusto p̄cio emat dñi. siē p̄mit̄ i p̄dicto ca
sū; p̄t̄ ea n̄ ē vslura. Illud declarari p̄t̄ exēplō. rō
ne/r auctoritate. Prio exēplō. ponat q̄dñs cō
ducet colonū ad certū tps. p̄ p̄cio iusto: r̄ p̄ciū
tradt̄ anq̄z colon⁹ sc̄ipiat opari: dicatq; colon⁹
dñm se minic opat̄p̄ nisi dñs mutuer ei certā
sumā pecūiaz. Et sic dñs mutuer ei veop̄. olt̄
as ei n̄ mutuare nisi colon⁹ ei opas p̄ q̄b̄ p̄
solus fuerat p̄t̄edēr. In b̄ tū dñs mutuātō cōmit̄
t̄ vslurā. cū dñ mutuo n̄ recipiat lucp̄: eo q̄nō
accipiat nisi suū. imo illqdq̄ etiā n̄ infueniēe
mutuo si debitū erat. Unū sic mutuādō dñs n̄
peccar. q̄n̄pot̄ si p̄m̄ i heasū ex alij p̄e cōmit̄
et̄ peccat̄ colon⁹: q̄ obitas opas dñi suo derra
erat: r̄ iuste illū ḡuar ve mutuer. ¶ Secō etiā
p̄z illō rōne. Nā si i casu p̄dicti dubij vslura reci
pet̄ etenērēt̄ cā f̄stiuere sic oia iura clamāt̄. Sz
hee nllō mō sane mēs sc̄irer: q̄t̄ tū colon⁹ duq̄
plā iuste p̄ciū recipet̄. r̄ dñs duplo iusto p̄cio
emere opas ei⁹: q̄d v̄t̄q̄ ip̄iū c̄t̄. ¶ Tertio b̄
idē p̄z auct̄ate: si ei tal⁹ mutuās vslurā c̄t̄: r̄ p̄
dñs ad restituendō obligat̄: tū n̄ licet̄ alicui
mutuare iuste derineti suā possessionē aliquā
pecūie q̄ntitatē. r̄ p̄z possediōz i p̄gn⁹ recipi
si cōputado fruc⁹ i forē: q̄d tū ē falsū. sic p̄z c̄
d̄ vsl. c.i. Alij q̄z addūt̄ q̄d ē f̄stē huic. Vbi ḡfa.
Occupasti rē meā: r̄ p̄ potētā vi mibi fac̄ i res
b̄ mei: aut̄ n̄ f̄stiuere m̄ ea/nisi tibi mutuo
dedit: v̄l tibi locauī seu cōmodauī: aut̄ mibi n̄
soluīs d̄ opib⁹: cū q̄b̄ tibi fuiū: r̄ distere n̄ v̄
ne vsl mibi f̄stiuere m̄ ea/nisi tibi mutuo m̄
lile flōz. q̄ p̄aco desist̄ i iūrtari r̄ restituēs mibi
mea r̄t̄. tū hoc ex parte mea nequaq̄ ē vslura:
cū mibil lucer. imo port̄ perdā lucp̄. q̄d forē
se habuīstem ex illō smille flōz. Redimo ei ve
xationē meā: r̄ meū recipro/ me q̄z defendo. r̄
hoc est iuste. Sicut habet̄ extra de simo. dile
ctus. ¶ Secunda vero satisfactio dñis exhibita
a colonis/ sit ex nequicia: dño vīz satisfactio
nē ex mutuo recipiente. Nā si pro mutuo dñs
retraberec aliquid a colono de iusto p̄cio la
boris sui. aut̄ si preter laborem iuste empr̄i q̄
dam alia ab eo exigere/ r̄ colonus impēderet̄
tū esset manifesta vslura. Hec est sententia p̄
fati doctoris Grego. de arimō. Quidā aut̄ di
cunt̄: q̄ si ciuis mutuari cūtāt̄ ot̄ dñ: ve
hoc cūt̄ et collectas iniustas nō cōmit̄ vslurā
secus si hoc agit̄ ve effugiat̄ iustas quia in pri
mo mutuās damnū euitat̄. in secundo mutuās
lucp̄ capat̄. Similis nō cōmit̄ vslurā: si q̄
mutuū alicui dat̄ ve sibi soluāt̄ debitū a q̄d
debitor iniuste fuerat ab solutus: aut̄ ne a se pera
tur illud de quo iniuste fuerat cōdemnat̄ seu
illud q̄d per factū instrumentū soluēre tenba
etur. Ex premissis ergo satis clare appareat̄ incen

etio chii p̄cipiens. *Mucuū dare n̄ib⁹ inde spe
rances, qđ p̄cepū seruare ⁊ in ope p̄ virib⁹ ad
implere largiri dign⁹ hui⁹ p̄cepit dator ⁊ illu
strator; dominus noster Iesus ch̄ristus in secu
la benedic⁹ B̄men.*

De Usura

Clara: q[uod] usurari⁹ est peior os pectoris. patet quod enim alij p[re]ceres a petitis suis cessant. sic superius in quadraginta et una superbo in vestitu: luxuriosus a sua luxuria: gulosus a gula sua trapulit dum ieiunia et sic de alijs. tunc usurari⁹ non cessat ab usura ratione murui: quod usura sibi cedit o[ste]ri die nullo excepto. etiam non excepto die pasceues / die cene / resurrectionis / pentecostes / natalis eborum / assumptionis virginis gloriosae. et sic de alijs festiuitatibus. in quibus equus exercet usuras sic in diebus simplicioribus. Je[us] peccat in omni loco i[ps]o est: siue comedendo et bibendo in mensa / siue domino in lectio / siue in ecclesia missa / audiendo et cetero. nam super episcopum curiens sibi parte lucis. non petet quod festiuitatibus chiesa Marie virginis / apostolorum / et ceterorum scriptorum. Et iuste destitutus erit in extremis auxilio dei et ceteris scriptorum: oimque angelorum: quod non virginitas debuit honorari: quid ergo dicere chiesa / quod ergo Maria / quod apostoli / martyres / confessores / virginis et videlicet quod oes angelorum et electi dei / cum intuocant ad intercedendum pro anima usurarii: certe dicere possunt: sed cum nunquam cessare volunt a peccatis: ita nunquam habebit requie in penitus. **E**xempli illi habemus in libro de dono timoris. Quod quando sacerdos moneret quendam usurariu[m] de salute ait: sic: qui grauius infirmabatur: dicens ei: erit tibi sicut necaratur ad salutem. vice de petitis tuis p[ro]teri / p[ro]teri: et finis posse in iniuste accepta et recentia restituere. **U**nus usurari⁹: prima duo libentes faciat: tertiu quo faciat am cum pueris meis nihil remaneret: aut sacerdos sine his non poterit salvare. ad quem usurari⁹ respondet. dicens ita sapientes et scripture: aut sacerdos ita vere. at ille. ego volo probare vero verum dicatur quod nihil restituam. si moritur est: magis timens paupertatem ipsa quam cefern miseriam: qua acciperetur cogebatur et subire. Utinam haec tederetur m[al]itia qui usurari ronere mutui se implacari. Et si non expresse ex parte eius. atque tales se ostendit ut illi quibus mortuus est conquisint vel pinas offerre: vel laborem suum remissum copucare: vel ad aliquem onera obligari: videatur et illi qui in h[abitu] societas se expectent lucis et non damnum: videatur et illi qui res iniustas detinent q[ui]licunque etiam non per usurari: ut sicut testamenteri: videntur et emetes scient iniusto pecunia. quoniam praepaupertate yedent vel emetes. quoniam ex simplicitate: quoniam ex dolo et fraude viuis coquunt: quod fortem videntur vel emetes decipir propter simplicitatem: videntur aut et credant h[abitu] oes fures / rapaces / sacrilegi illorum receptiones et fauores: videant etiam et binis recognoscere piculus suum: quod scient res copauerit ut iniuste acq[ui]stas q[ui]licunque: quod se nunc salvos creditur. scias et rade p[ro]ducunt in formam eternam Amen.

**stulticie
vsurarie
ruin.**

Sangu suga.

B Adix oīm maloz

Best cupiditas, s. Tertii. vi. In precedentibus. circa vba thema; audistis cora avaros; quod ex pcepto salvatoris: Miserum dani. in sperates; obligari se mutui. pxis. pstellare. ibi dixi qd sit mutuū: et vñ dicat. et quo i solo mutuo vñ vel interperatio vslura comittat. qn eria et in qbs casibz qd obligeat. primo mutuare fctis: et cu q intēcōe. qn eria intentio mutuatis sit viciosa p ples qones. Nunc vñ cogitauit di cete ea q valēt in gnead decessorez vsluraz. ve illis considerat. facilis qslqz valeat exire laqos cu pidicatz: q est m̄ oīm maloz iuxthema. Pro grā Ave Ma. Radix oīm ma. est. cupi. vbi s. Quāvis mltia sint. qd q vslura foret decessa bilis. atqz iux̄ morez Vinc. in spez. mo. li. iii. pre vii. dist. xi. cogitauit ea reducere ad. qteuor. in q bus et alia veniū pphendēda:

Satuitas fenerantis

Impietas cordis

que sunt Immanitas huius pestis.

Atrocies vltionis

Circa pñm est sciendū: qd mlte sūt fatus, et vslurarioz. qd enuerat Vinc. vbi sup. quaz aliquis hic nocere curauit finaliter sub cōpēdō.

Fugit lucrū et qrtē damnū

Uias dei et paradiſi obstruic

vīcī; quia Luris in malū suū se affligit
vslurarius Rem alienā cu dāno suo retineat

Agit ea de qbs coq̄sc̄i erubescit

Inimicis bona sua relinquit

CPrīa satuitas vslurarij est: qd fugit lucrū et qrtē sibi pīdamnū. Ps. qd magis vult pecunia p̄io dare cu maxio p̄co in pditōez suā: qd deo in paupe cu maxio lucro ad salutē. vii Augu. Miror ho cur fenerar̄ boī: fenerare deo et cē tuplū accipies et vīta eternā habeb̄. Unde vslurarius accipiēt pīgnis in mutuo: eo ipso longe nobilit̄ pīgnis ipīgnorat diabolo: vīcī aniam suā ad dei imaginē facēt: qd vīqz diabolo mānē et perdit: nisi vslurarij penitentia et vslure restituant: qd si nō restituunt sūt qd boues ipīngua, t ad vītemā. vii Hiero. cui dūtiā dūtiā ait. Impinguauit te deus qd boue ad vītemā: et p̄ omēna p̄to ducit te ad occisionē. s. illō Tercii. xvij.Deus pauit cu ad rumpheā. Et Hierem. xij. Lōgrega eos qdī gregē ad vītemā. Facit em̄ vslurarij sic languisuga sanguinē sugēdo: vnd iōe est sanguisuga diabolo sanguinē venenosū sugēdo ex sīl avaricie: qd sanguis est sibi occasio crepatiōis et mortis. Nam vslurarij de omnibz ebelsuris et pecunijs suis/nibil sc̄i p̄tā nū si p̄tā. **C**Secda satuitas vslurarij: quia vias dei et paradiſi sibi obstruic: que vie sūr miseria et vītas. s. illō ps. Uniuersē vie dñi miseria et vītas. Veritatē obstruic: qd cu p̄xim excoicat et vslurarij: dicit se ei facere bonitātē. Silt et mi sericordiā. quia dicit se sibi succurrere in nec et

sicare: cu tamē sibi vult dari ab eo cu potīdā dum esset. Sed qd sequit̄ certe diuīcie qd ac̄ qrit perēt et transcurit ve sum̄ et somniū: etia eius damnab̄ in eternū. Aue em̄ diuīcie bu/ iūsmodi succēdūt: aut aqz submergunt̄: aut a predomō rapiunt̄: aut a furibz auferunt̄: aut beredū. pdigaleat vel stulticia cōsumunt̄

quia deo vindicat hīmoi pestes vīqz in tertīā vīl quārā generationē. Uix em̄ tñ durā rea vslurarie: uno ad sensum pat̄: quia raro filij tales ad vitam suā rectinet̄ z. Un̄ in ps. xvij. Nū tāres trasse. s. ei⁹ medīcēt: et ejcī. de ha. suis. Scruet̄ fenerator̄. s. ali⁹ oēm subam eius z. Et Eccl. viij. dr. Si fenerauer̄ qd̄ pditū habeat. Item Hiero. xvij. Perdit̄ four̄ qd̄ negit̄ z. **P**erdit̄ em̄ dicit a perdedō: qd̄ aliena oua surripit̄: et cu cuu nūterred aliquidū vslurarie omittit̄: qd̄ dimittit̄ eam et vadū ad mīrem verā. Sic diuīcie dimittit̄ vslurarios/ maxime in morte: et redeunt ad mīm. Et sic fit puerō qd̄ panē tenet̄ in manu: sepe canis ut pane habeat/ apphēdit manū pueri. sic sepe p̄ncipes et cēci porētes ap̄ phēndit̄ vslurarios ut heant eoz denarios: et ex h̄ sepe nō solū pecunia: sed et vitam perdūt̄.

CTerza stulticia: qd curz sollicitudibz et am̄ gustis in malū suū se affligit̄ int̄ in corde: qd̄ ipm mordet̄ et corrodit̄ sine cellarōe. Et in hoc **N**uci vī est sil̄is nūci hīmīcōle: qd̄ nūbil valer/ nū ad frā mīcōlofē gēndū et in ignē pīcīcēdū. Hec cura aufert hoī cōparaf̄. Seipm̄ oīones/ deuotōes: et om̄ia bona spīsa/ vslurarij ad deū et primū. Un̄ Bern. ad Euge. papā.

Quo ce trahit occupationes iste maledicēt: si tñ pagis ita ce dare illis: ut nūbil tu tibi relin̄ qd̄: pdis tps in his i qbs nō est nisi labor et vsluraria sollicitudo et afflictio spīs: euisceratio menis: cuacuāt̄ ḡre. Nam qd̄ est fruct̄ eaqz nisi araneaz. tele: dies diei cruciat̄ lices: et noī noīt̄ indicate maliciā. Hūnūm̄ sollicitudines et cura. ut de maḡ Jacobō de vīriaco: illes sūr cuv̄ dam serpēt̄. de qua fabulose dicit̄. qd̄ cu qd̄z homo inuenisset cu iam qd̄ moriū in frigore: et p̄passus porrauit̄ cu in domū suā: foueno et nūriēs cu lacee. qd̄ cu cōualuisset / int̄opīcabac̄ rotā domū: et hospitē tandem veneno occidit̄.

CQuarta stulticia: qd̄ cu vslurarij plene et int̄ regre reneat̄ restituere qd̄d̄ habuit vslra forē. ex illo Augu. xij. q. vi. Si res. Non dimittit̄ peccatiū: nisi restituat̄ ablaciū. Ille etiā qd̄ vslurarij dedit̄ in domū suā: soueno et nūriēs cu lacee. qd̄ cu cōualuisset / int̄opīcabac̄ rotā domū: et hospitē tandem veneno occidit̄. De b̄ refert Vinc. in spe. mo. li. iii. p. viij. di. xij. vñ etm̄. Qd̄ cu miles qd̄d̄ arguissit̄ et prudēt̄ qd̄d̄ vslurarij. Et vslurarij dicer̄: qd̄ ante mortē oīa plene restituere p̄ponebat: ait miles Lur qd̄ vos alieis opibz et p̄cis onerat̄: et i piclo custodie alienē vos ponit̄: cu aliā vīlitate hīc nō p̄ponit̄: nisi qd̄ man⁹ inqnaet̄ ex cōputatiōe

R 4

stulticie
vslurario
rum.Sangui
suga.Ute dñi
mia et ve
ritas

De detestabilitate usurare.

accipieendi et reddendi: cu scatatis opz reddere aut perire: qre nō cessatis et redditum dum potestis. Et illud hoc obmutuit: s; nō i stutius. **R.** Debet ergo usurarij attenderet diligenter: et rarissime inuenientur vere penitentes in exercitis. **N**ā in scriptura sacra ut de Aug. legi et relegi: et nō inueni in quinq; milibus annoz i fine saluarū nisi solū laeronē. Tales em sic differentes pñia; cōtē in fine yicē se obstinari: qmā cēte in iferno. **D**e brefert Uinc. vbi s. exm. Q. Parisi q dā infirm die sabbati ad eccliam fuit deportatus in leco: q patiebat sacerd igne q ardebat: et erat valla multitudine pñli. Eñ diceret vicini sui q eēt usurarij: monebat cu scatidores et clerci q redderet et qttaret debitores etc. vel saltē pro mittente reddere usuras: vt cu b. vgo ab s. mōbo libarer: q eos aliquen audire nollebat: nec vittujs nec blandimentis. et cu finire cēte vel pñc pñmāste in illa obstinacē. Eñ bo i alle ignis rotū corp⁹ ei⁹ occupasset et plus cēt i nigredine et inflatores: et ocl̄ ei⁹ de capite efflueret: iñ tanq; canis de ecclia eict⁹ i ilī obstinaciōe hora vel pñtina ab igne est pñspitus. Pōr ḡ bñ dici usurario: qd̄ dixit Theodericus rex Francorū cūdā balio suo: q male traxauerat res sua. Serpēs inuenient ampullā vino plenā i trauit p os ei⁹ artū et haustrū et inflat⁹ exire nō patuerit: et venies dñs a ampulla: ait. Misericordia tua qd̄ haustrū et se potis exire et morte euadere. Sic usurarij si vult euadere dānatoz: opz q euomat pecunia nā male acqsticā p restitutorēz: et culpā p pñfessione: alioqñ euacuabit hec oīa velis nolis in genē bēna per penā. Un Job. xx. Dūicitas qd̄ deuo rauit euomē: et de vētre eius exrāber eas dñs. **C** Quia stulticia: qz usurarij agit ea de qbz cogisci erubescit. nō em audet corā hoībō pñfiteri se esse usuriariū. Eñ em oēs clerci milites/ soz cerdos/ oēls/ mechanici et opariū libere pñfiteri anfartū suarū noīa: sol⁹ usurarij nō aud et off: cu suū noīare. Un filii est catro q noīe suo vocat⁹ fugit: et sol⁹ inf alia suū nomē abhoarer. **S**exta stulticia: qz sepi dñcas qz pñgretat refutat alios q male pñsumunt: et pleriqz deuolū vñ ad manū nimicorū suorū. Fm illd Luç. xij. Que pñgresti cui⁹ erit: Et Eccl. viij. Un⁹ elit: et sedm nō hz: nō filiū nō frēm: et tñ cogregare nō cessat: nec recognitā di. cui laboro et fraudo aiām mēā bonis. Et rñder pñ. di. Relinqnt a. diu: suas: et seoul. il. do. illo. in eñm. pñ. xlviij. Et in codē pñ. dr. Ne cumue. cu di. fac. fue. hō: et cu mlti. fū: gl̄ia do. ei⁹: qm̄ cu inierit nō su. oia: neqz desce. cu eo gl̄ia do. ei⁹: qz aia ei⁹ in vita sp̄ius bñndiceſ: pñficeſ tibi cu bñficeſ ei. qz tales aliqui in pñfiteſ deuū laudat: et in aduersitate remurmurant. Et seq̄ ibid. Introibit usorū la pñc. pa. suorū: et usorū in et. nō vi. lu. Ite rem. vi. Trāſibit dom⁹ cor⁹ ad alios: et agri et uxores pñf. De brefert Uinc. exm. Quidā fenerator oīa bōa cuiusdā milies pñ usuras absorbe rat: nec ei nec suis volebat restituere aliquid: nec inducas dare: s; ḡ dñm suū faciebat cu captū

dēcineri. Interim moreno usurario sua uxoris et postea pñc cu eodē milice q sic libat⁹ a debito/ face⁹ est dñs om̄ q hēbae usurarij. tra ip̄e cu bonis suis gaudebar: et usurarij in iferno euā labat. Fm illd Eccl. viij. In bonis ei⁹ luxuriabitur alioz. Usurarij em est qm̄ bursa visata et denigra: q inuritis facia pecunia remota pñficit in lūru et cōculat. sic usurarij a demonib⁹. Ecce fatuas usurarij. apte em videt quō bona talū post morem pñsumū in crupula et voluprate: p heredes relicos: p uxores statim alios maritatas. et q maior est cura de pñcipiendis bonis etiā cu pñficit: qz q aliqd cogitarēt p defūciē salutē. **E** Scđo pñcipal vñra est dētestabilis pñf iniquas mltiplie usurarij. Vñ iniquas cor iniquas ei⁹ mltipli apper: vñz ad dñm ad se et ad pñ usurarij ximū. Primo iniquus est qz tu ad dñm in mltis. apper ml̄. Primo qz tps qd̄ cōe fecit dñs oībō sibi appro cōplicat prias vēdit. iō iusto dei iudicio auferet ei tps. Fm illd pñ. Uiri san. et dolo. nō dimi. dies suos Scđo qz vult pñtra dñm aur pñtra nām de denariis facere denarios pñles sine noua monetariōne. Tertio qz evacuat dei finiam pñtra pñmā pñrenē plārā. In sudo. vul. iui. vc. pa. tuo. Eccl. viij. Et in pñ. Qui ponit laborē in pñepro. Econtra usurarij meli⁹ alios volit comedere et bibere: et min⁹ laborare. De illis dñ. pñ. ba in pñ. In labore homi nō sūt et cu boī. nō flagel. Sed cu qbz tñc: ceree cādē in iferno cu demonib⁹. Nā usurarij assidue et incessanter dñi offendit incesante peccādo: et diabolus die ac nocte fuiēdo: fessus dei ac fessus violādo: sacra loca exercitati ingrediēdo: et sacra officia pñinacit audiēdo. De qbz bñ loq̄ Ela. lxv. c. Popul⁹ q ad iracundias me. pñocat: ante faciem cālemp. Scđo iniquus qz tu ad se. aiām suā pñciso sanguinē agni i māculat redempta veniale pñ vili pñcio exponente: et intima cordis sui in terra pñciedeo. Propterea dñ Eccl. x. Quarū nihil est scelest⁹. hic et aiām suā veniale habet: qm̄ in vita sua piecie in tima sua. et aiām suā danda demonib⁹. **T**ertio est iniquus ad primū. Primo filiū qbz nō cōparit: nec suos reputat qz dñi vider eos simplices et inoētes. vt coru⁹ q pulli suis nō pñvidet: nec cōparit eis qz dñi vider eos albescere pñmō pilo donec ingresaet et fāt sibi sileſ. vt dñ Eccl. sup illd Job. xxviii. Quis pñpar coru⁹ escā suam qn̄ pulli ei⁹ clamāt ad dñm. qz qz dñi nō pñvidet dies pñllis pñles eoz: pñficit eos dñs rōre celi. Sūt etiā impū filiū qz imolat demonib⁹ Fm illd pñ. Et imolauerūt filios suos et filias suas demonib⁹. Secundo est etiā iniquus alios pñmō suis: qz vendit eis qd̄ suū nō est: seq̄ tēpus: et mutuū qd̄ eis iure naturali et euāgelico obligat: Fm illd Luç. vi. Miserū dace nihil in de spantes. Mūru em dicit qm̄ de meo rūsi. et sic pñficit rem mutuā qz pñ mūru est sua. et pñmō pñmō facta. Et qd̄ alioz faciat qz pñmō suū comedit viuuū mēssanē: sine dentibus aut fauicō cu denariis suis. Fm illd Job. xxviii. Qui me comedit nō dormiūt. **T**ertio usorū

Exm. Ja/ cobid vi/ triaco.

ta est decestabilis ppter eius imanitatem. Est enim bec
pestis inf alia via valde crudelis. qz huius legi
nō elegi diuic, et legi ceciatice. Propterea huius legi
nāē qz cordi humano nālē ē impressa. Luce. vi.
Qdū vult ut faciat vob boies h. fa. ill. et ecō
uerso: qd vob nō vult fieri nec alijs facere. Usu
rariā ac si eē indiges sicut ille qz pecunia ei⁹ ac
cipit veller grat⁹ sibi pecunia muruari. Ite oīs
creatura ppter bosem facta gratis subuenient in
digēt: pura sol/luna/stelle/ gratis coicant suā
lucē. erher roze: nubes pluia: aer flatus: aq pos
tū et lanac: terra fructū. et sic de alijs. nec hoi
būficia sua vendūt. Ite cū solū vegetabilia et
vivēta se multiplicet p generationē: vult vlu
rariā h nām ve denarij sibi generēt denarios si
ne labore se et sine piculo summū sue capital⁹
vult qz frumentū iā sumptū a recipiēt parat
alio frumentū vult qz res sua quā cōmodat pa
riat sibi aliā semel i anno v'l mēse v'l septēm
nām cōmodat. qz cōmodatū est idē qd ad cō
modū tuū tibi datur: qd vult vslurariā vēdere.
¶ Scđo vslura huius legi diuic. Un Exod. xxij
Vsluris paupem nō opprimes. Ite Leuit. xv.
Pecunia tuā nō dab ad vslurā. Itez Deut. xv.
Nō ages qz ppiā callide i frībō necelatibō sub
leuādis. Et ibidē. xpij. Nō feneraber⁹ frī tuo
ad vslura pecūia: nec fruges: nec quālibz alia
rē. Et sequit. Fratri autē tuo absqz vslura id q
indiges cōmodabes. ¶ Ex ill' ppter vslura huius
ribz frīe piecāt et charitati. qz qn̄ vider alioz fra
tre v'l ppter iū indigēt et ppter iūdīgēt mutuū pe
tētē: dicitat ei piecas nālis qz ab eo qz indigēt nō
est alioz extorqndū: s̄ poti⁹ i dono v'l mutuo
sibi succurrēdū. Un. i. Joan. ii. Qui babuerit
subam huimbi: s̄ videtur fratre suū necessitat⁹
et hī: et clauserit vslura sua ab eo: quō chari
tas dei manet in eo. Misericordia vslurariā multū
p̄tenit deū: cui nō dat pecunia quā petit paup
in psōna dei: p qz mutuata pmitit cētuplū et vi
ra eternā. Magis autē credit et cit⁹ tradit ei qz
pmitit simplū: et qnqz p qz tuorū cū modico lu
cro et magno pteo. Fenerat autē dño qz misere
tia paupis. Propter imanitatem hī ptei vslurariā i
sc̄ptura copia leoni qz venationi miserit. Eccl.
xxvij. Ite latronū pte eos qz ibi habebat pecūias/
qz mutuo tradebāt. nō p exreserteria pecūiarū
i vslurā: s̄ p qz usdā munuscul⁹. Nunqz em̄ ley
git dñs fecisse violētiā (vt ita dicā) manuale qz
dñs fuit in bī mō: nisi zrra istos et colubas vē
deres: qz illos cū flagello de cēplo eiecit: mēlas
cor subuertit: et es effudit. vbi s. ¶ Ex pmiss
sis ppter qz deciores s̄ vslurariā. qz fures. qz nō
solū spoliāt de nocte: s̄ etiā de die: aptēt et occul
tē: potētes et debiles. et plures depauperat et ex
hereditancē magnos et paupios. Scđo vslurari
us ē s̄tis Jude. Vslurariā em̄ ē pditor comedē

do et bibēdo cū hoīe et cū fratre ppter munādo
et pecunia tradēdo. inēdit ei cū exhereditare et
spoliare suis bonis. s̄c Judas pditor qz come
dēdo et bibēdo cū dño em̄ i morte tradidit. Imo
qntū ad bī vslurariā ē decior Judas: qz iudas pe
nitēta duce⁹ līz mala; pecunia nō mortē suā re
statur. qd nō facit vslurariā. ppterēa vslurariū
qntū ad paupes homicide iudicāt. qz ill' mūru
ando aufert vctū et qdāmō vitā. Un Eccl. xx
xiiij. Panis egētū vita paupertiē: qz d̄fraudat
cū hō sanguinū ē. Et sic tertio qd ampli⁹ dicā
vslurariā aut auar⁹ filio ē inferno: qz infartabilē
et sp̄bz os aptū ad suscipiēdū. uno dēterior in
ferno videſ. qz infernus vltē passionis chī
in resurreccioē qz male habebat restituit. hic ve
ro nec chī passionē nec vrgines Mariā nec
penas pteoz attendit et restituat. uno potius
vult carere om̄i fructu passionis et resurreccio
nis chī. qz restituere male adq̄sita. Ite infern⁹
solū punit malos qz demeruerit p pteā. s̄ vslur
ariū indifferent spoliat bonos et malos. Lus
autē vslurariā sit pteor inferno: cui cū s̄l's erit
dicam⁹ qz rōt qz morti qz sicut mors nūlī pareat
nec tēpōt nec loco nec spūlibz nec secularibz
sed om̄es spoliare intendit. Et iterū dicere pos
sumus qz dēterior est morte. quia mors lem̄k
percurit: ille vero pteere et spoliare nō cessat.
De hoc vide sup̄. in fine pcedenis fmonis ex
tensus. quō vslurariū est pteor oī pteore. Erit
qz tandē similis diabolo. qz sicut diabol⁹ peccat
incessanter sit vslurariū. ¶ Ex omnibz illibz
paupz qz vslura est valde nocuū pteā. nec suffi
cit de eo penitēt: sed oporeet etiam restituere
quod rōt vel nunqz cōtingit: quia cupiditas
crescit ex appositione pecuniarū sicut ignis ex
appositione lignoz: luxa illud. L̄ reficit amor
numi quantu ipsa pecunia crescit. Unde si in
principio fuit ei difficile restituere augmenta
ra cupiditate difficultus erit ei: quia quāto qz
foretus radicatus est in aliquo habitu vicioſo
rāco difficultus separat̄ ab illo. Erit quāto qz
diutius perseverat in peccato rāco magis elō
garat̄ a deo. Erit immoderatus amor ad vptoz
et filios quos in abundātia nūrriat̄ nō permic
tit et nūc restituit et pte indigēt. Quanto
em̄ quis diutius vixit in honoribus et delicijs
būus mūdi: rāco magis horret vture in pau
perate. Finaliter ergo vslurariū desperat.
¶ Exemplū de qdā vslurariū refert. Hubert⁹
in tractu de simplici timore di. Quidā vslurari
us dñs in extremis laboraret fecit an̄ se appare
vata aurea et argentea et pmitens anime sue
illa et multo ampliora: agros et domos: et mīla
alia si adhuc cum eo remaneret. Et cuz magis
virgeret eum dolos infinitatis: ait anime. Ex
quo nō vis morari meū / commendo te diabolo.
et sic expirauit. Referuato quarto membro
ad sequentem sermonem. Rogamus deum
ve nos custodiatis tantis malis vture et auariz
cie per chīm dñm nostrū Amen.

S
Dubiu
ciū s̄l's
sit vslura
riū